

Vlaamse Regering

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen districtshuis te Antwerpen (Merksem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

districtshuis met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, gelegen te Antwerpen (Merksem), Burgemeester Jozef Nolfplein 1; bekend ten kadaster: Antwerpen, 40e afdeling, sectie C, perceelnummer 406G.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Het districtshuis gelegen Antwerpen (Merksem) dient te worden beschermd omwille van het algemeen belang wegens de historische, meer bepaald de architectuurhistorische, de artistieke en socio-culturele waarde.

De *historische*, meer bepaald de *architectuurhistorische* waarde wordt omschreven als volgt:

Het districtshuis van Merksem, 1961-1968, naar een ontwerp van 1951, door architect Victor Gorké (1900-1966) en J. Frissen, is een belangwekkende realisatie in stedelijke context uit de naoorlogse periode. Typologisch en materiaaltechnisch werd een aansluiting bij de bebouwde omgeving, in het bijzonder de nabijgelegen parochiekerk, in acht genomen.

Het gebouw, symbool van macht en stabiliteit, wordt door sobere plechtstatigheid en strakke moderne eenvoud gekenmerkt met enkele expliciete architecturale uitwerkingen zoals de door pijlers geritmeerde in- of uitspringende gevelpartijen, de ere-inkom met opmerkelijk transparant portaal en dito traphal, de balkons en reliëfs, evenals de luxueuze aankleding en inrichting van het representatieve gedeelte. Het resultaat is een geslaagd compromis tussen traditionele waarden en nieuwe monumentaliteit met een classicistische gevelopbouw, gebruik van gekende materialen, een eigentijdse uitvoering en afwerking van het buitenschrijnwerk en een zuivere plancompositie.

De *artistieke* waarde wordt omschreven als volgt:

Het interieur van het districtshuis te Merksem (1967-1968), in het bijzonder van het representatieve gedeelte, is opmerkelijk door de samenhang van de grotendeels uit de bouwperiode bewaard gebleven aankleding en -inrichting.

Binnenhuisarchitect *Jan Van Puyvelde* koos voor een samenspel van esthetiek en functionaliteit resulterend in een kwaliteitsvol eigentijds Gesamtkunstwerk, uitgevoerd door de Kortrijkse *Kunstwerkstede Gebroeders De Coene*. Vormgeving en uitwerking zijn typerend voor de naoorlogse productie van het bedrijf dat, dankzij nieuwe technologische innovaties op gebied van houtbewerking, hout introduceerde in moderne ontwerpen. De opdracht omvatte de volledige aankleding en inrichting van het districtshuis waarvoor het ontwerpbureau vaak Knolldesign met eigen ontworpen meubellijnen of -stukken combineerde. Het basisconcept voorzag voor de gemeenschappelijke gangen of hallen metaal, binnenin de zalen of werkruimtes ging de voorkeur naar warme houtsoorten.

Bijzondere aandacht verdienen de wandbekledingen met hetzij betimmeringen van zijdeglans gepolijst palissander- en moulmeinteakhout (o.m. diamantkopreliëfs) en de hierin verwerkte onomlijste deuren, hetzij bespanningen van perkament of een gecementeerde bezetting met draaiende textuur. Samen met de vloeren, verlichting, aandacht voor details en het specifiek voor het gebouw vervaardigd en/of ontworpen meubilair werd een harmonisch geheel gecreeërd met een sterke ensemblewaarde. Vermeldenswaardig zijn de hoefijzervormige tafel voor de raadsleden en de vergadertafels met afgeknotte ellipsvorm. Om aan het basisconcept te voldoen werden bestaande meubelmodellen van De Coene aangepast o.m. de Philipsstoel (een vergaderstoel, in 1960 door Philippe Neerman ontworpen voor de hoofdzetel van Philips-Eindhoven), de Knollzitbanken en -ottomans en de sets van telkens vier - veelal nieuw overtrokken- zetels met salontafel en de zetels en sofa met originele stof, eveneens een ontwerp van Florence Knoll. Ook de uniform uitgevoerde en sporadisch voorkomende houten buffetkasten met schuifdeuren en lederen greep, de rechthoekige (vergader)tafels, de lange zwartgelakte buffetkast met witmarmere bovenblad, het L-vormige bureau en de zithoeken met -op een ontwerp van William Katavolos- geïnspireerde lederen zetels maken deel uit van het ensemble. Als integrerend cultuurgoed van het monument dient het hierboven vernoemd meubilair mee te worden beschermd.

De *sociaal-culturele* waarde wordt omschreven als volgt:

Het districtshuis van Merksem is een representatief voorbeeld uit de naoorlogse periode met een opvallende veruiterlijkte vormgeving van zowel exterieur als interieur binnen een gemeentelijke context als teken van de burgerlijke macht en autonomie en een moderne administratieve wereld, in casu een district. De ligging van het districtshuis bestendigt de juxtapositie van (symbool van de) 'gemeentelijke overheid' versus (symbool van de) 'kerkelijke overheid', vertaald door de nabijgelegen kerk.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 5 juni 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006 en 18 september 2009).

Brussel, 05-03-2010

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS